

تحلیل سیاسی هفته (۱۰)

«ارزیابی راهبردی از سفر رئیس‌جمهور به سازمان ملل»

چکیده

سفر دکتر احمدی‌نژاد به نیویورک و حضور در مجمع عمومی سازمان ملل، یکی از مهمترین جلوه‌های موفق دیپلماسی عمومی جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود. رئیس‌جمهور در این سفر با انتقال مستقیم پیام واقعی جمهوری اسلامی ایران به رهبران جهان، نخبگان و افکار عمومی جهان و آمریکا و همچنین تبیین مستدل و راهکارمحور دیدگاه‌های ایران درخصوص مسائل بین‌المللی، به چالش ساختاری نظم حاکم بر نظام بین‌الملل و سیاست‌های مقابله‌جویانه غرب علیه کشورمان پرداختند و روندها و راهکارهای مؤثری را برای حل بحران‌های جاری منطقه‌ای و بین‌المللی ارائه کردند. از این‌رو این سفر نه تنها در راستای آرمان‌های کلان نظام جمهوری اسلامی ایران صورت گرفته، بلکه منافع و اهداف ایران را در سطح راهبردی تأمین کرده است. در سطح راهبردی و همچنین مواجهه کنونی بین ایران و آمریکا، آنچه اهمیت دارد آن است که فارغ از مباحث و مجادلات رسانه‌ای، این سفر کدام‌یک از منافع راهبردی جمهوری اسلامی را پیش برد و یا آنکه کدام‌یک از سیاست‌های راهبردی آمریکا را خنثی کرد. در وضعیت کنونی آنچه اهمیت دارد آن است که اولاً آمریکا و رسانه‌های غربی تلاش می‌کنند با فضاسازی‌های شدید رسانه‌ای و موضع‌سازی‌های مکرر و توخالی، مانع از انتقال پیام و در نتیجه درک صحیح نیت صلح‌جویانه سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران شوند. دوم آنکه آمریکایی‌ها تلاش می‌کنند از طریق سیاست فشار و تهدید، در عین تأثیرگذاری بر محاسبات راهبردی جمهوری اسلامی ایران و تغییر درک آن از سود و زیان سیاست امنیتی خود، نشان دهند که تحریم‌ها اثرگذار بوده و موجب ایجاد شکاف در داخل، تضعیف دولت جمهوری اسلامی و نهایتاً راضی شدن به «بازگشت به میز مذاکره» با غرب شده است. اما به‌صراحت باید گفت که این سفر در هر دو سطح نتیجه را برعکس کرد: در مورد اول دیپلماسی عمومی موفق و کثرت مصاحبه‌های رسانه‌ای دکتر احمدی‌نژاد باعث شد که نه تنها پیام واقعی و عمق نیت جمهوری اسلامی از طریق کانال‌های رسانه‌ای آمریکا برای مخاطبان جهانی پخش شود، بلکه علیرغم تهاجم‌های مستقیم رسانه‌ای به آقای احمدی‌نژاد و در مقابل، منش شخصی و اعتماد به نفس شخص رئیس‌جمهور نیز باعث شد که افرادی مثل فرید زکریا در مصاحبه با سی.ان.ان بر این ویژگی بارز تأکید نمایند و مرتباً از میزان اعتماد به نفس، احساس وی از پشتوانه قوی در داخل ایران طی سفر به نیویورک سخن بگویند. از طرف دیگر در مورد محاسبات راهبردی جمهوری اسلامی ایران نیز، محتوای پیام‌های منتقل شده و درباره عزم جدی حاکمیت و ملت ایران در ادامه این مسیر، شاخص‌های ارزیابی آمریکا از میزان موفقیت سیاست‌هایش در قبال ایران را زیر سؤال برد که به زودی شاهد ظهور مناظرات و مجادلات جدید در این رابطه خواهیم بود. انفعال طرف آمریکایی تا آن حد رسید که شخص اوباما مجبور شد در مصاحبه با بی.بی.سی فارسی و با هدف تأثیرگذاری بر مخاطبین ایرانی، اقدام فعالانه‌ای کند. ولی محتوای ضعیف صحبت وی شدت انفعال آنها را بیش از پیش نمودار ساخت. در مجموع باید گفت که این سفر عملاً باعث تغییر محاسبات راهبردی آمریکا از ایران شد و نه برعکس.

سفر به سازمان ملل و منافع راهبردی جمهوری اسلامی ایران

سفر رئیس‌جمهور کشورمان به آمریکا را می‌توان از زوایای مختلفی مورد بررسی قرار داد. در این میان، یکی از مهمترین شاخصه‌های بررسی میزان موفقیت و کارآمدی این سفر، ارزیابی آن از منظر میزان تحقق اهداف و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران در خلال این سفر است. در این زمینه، مهمترین دستاوردهای را می‌توان به شرح ذیل برشمرد:

۱. استفاده از دیپلماسی عمومی و رسانه‌ای به‌منظور انتقال مستقیم پیام واقعی جمهوری اسلامی ایران به نخبگان و افکار عمومی آمریکا و جهان: اولین و مهمترین پیامد حضور رئیس‌جمهور ایران در مجمع عمومی سازمان ملل متحد و مصاحبه‌های متعدد

ایشان با خبرگزاری‌های بین‌المللی، استفاده از فرصت موجود برای تبیین دیدگاه‌های جمهوری اسلامی ایران درخصوص مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی در فضای مسلط ایران‌هراسی حاکم بر رسانه‌های غربی بود. درواقع، این سفر امکان ایجاد ارتباط با نخبگان، رسانه‌ها و افکار عمومی آمریکا و جهان را برای ایران به‌وجود آورده و از این طریق به ابزاری برای مهندسی افکار عمومی بین‌المللی و تبلیغ اهداف انقلاب اسلامی در سطح نظام بین‌الملل تبدیل شده است.

۲. تأکید بر استراتژی مقاومت هوشمندانه در برنامه هسته‌ای ایران و عدم تأثیرپذیری از سیاست تحریم و فشارهای بین‌المللی: تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در مسئله هسته‌ای و تأکید بر تداوم فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران در چارچوب پادمان‌ها و مقررات آژانس بین‌المللی انرژی اتمی از طریق دیپلماسی رسانه‌ای فعال رئیس‌جمهور در این سفر، نشان‌دهنده عدم تأثیرپذیری منطق و محاسبه راهبردی ایران از گسترش تحریم‌ها و تغییر سیاست غرب در قبال ایران پس از انتخابات ریاست‌جمهوری سال گذشته بود. این مسئله زمینه مناسبی را برای مقابله با سیاست‌های غرب در آستانه مذاکرات هسته‌ای ۵+۱ با ایران به‌وجود می‌آورد.

۳. دیپلماسی تهاجمی مؤثر ایران در مقابله با سیاست‌های دوگانه غرب در زمینه حقوق بشر: اگرچه کشورهای غربی همواره سیاست‌های دوگانه‌ای در زمینه حقوق بشر داشته‌اند و براین‌اساس بارها بر ادعای نقض حقوق بشر توسط ایران تأکید کرده‌اند، اما این کشورها از مدت‌ها قبل از این سفر، فضا سازی رسانه‌ای جدیدی را برای اعمال فشار بر ایران در این زمینه به‌وجود آورده بودند با این وجود، دیپلماسی هوشمندانه و تهاجمی رئیس‌جمهور در اثبات معیارهای دوگانه غرب و به‌ویژه آمریکا در قبال حقوق بشر، تهدید بالقوه موجود در سیاست خارجی ایران را به فرصت تبدیل کرده و با این ابتکار عمل ایران، چالشی جدی را فراروی دولت آمریکا قرار داد.

۴. تلاش برای تدوین دستور کارهای جدید بین‌المللی از طریق به چالش کشیدن نظام ارزش‌ها و باورهای قدرت‌های بزرگ: سخنانی رئیس‌جمهور در سازمان ملل که با رویکردی راهکارمحور تهیه شده بود، فضای جدیدی را در سیاست بین‌الملل به‌وجود آورده و در راستای سیاست «حرکت از موضع مدعی» جمهوری اسلامی ایران بود. درواقع، تأکید رئیس‌جمهور بر مسائلی مانند ضرورت تحقیق در مورد حادثه ۱۱ سپتامبر، حقوق پایمال شده ملت مظلوم فلسطین، ناکارآمدی سازمان ملل در پرتو امتیاز وتو و... عملاً بنیان‌های ناعادلانه و ناکارآمد سیاست‌های کشورهای غربی و سازمان‌های بین‌المللی را به‌ویژه در خاورمیانه هدف قرار داد. ازسوی دیگر، ارائه پیشنهادهایی مانند برگزاری کرسی‌های مناظرات آزاد در سازمان ملل و تأکید بر اصلاح ساختار سازمان ملل و تقویت جایگاه آن در نظام بین‌الملل و پیشنهاد نامگذاری سال آینده به نام سال اتم برای همه و سلاح اتمی برای هیچ‌کس نیز تلاش‌های مؤثری برای تدوین دستور کارهای جدید بین‌المللی بود.

جمع‌بندی

دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران در سفر رئیس‌جمهور به آمریکا در چارچوب اصول عزت، حکمت و مصلحت به‌دنبال تبیین مواضع اصولی نظام جمهوری اسلامی ایران تدوین شده بود و در این راستا با رویکردی هوشمندانه و تهاجمی علیرغم سیاست‌های مقابله‌جویانه کشورهای غربی و اپوزیسیون علیه رئیس‌جمهور، با استفاده از فرصت‌های موجود توانست با چالش ساختارهای حاکم بر نظام بین‌الملل به افشاسازی سیاست‌های دوگانه غرب در زمینه حقوق بشر بپردازد این مسئله از چنان اهمیتی برخوردار بود که با واکنش شدید رئیس‌جمهور آمریکا و سایر کشورهای غربی مواجه گردید. این شرایط نشان‌دهنده تأثیرگذاری، کارآمدی و موفقیت سفر رئیس‌جمهور در راستای اهداف و منافع ملی ایران است.